

A'
TSÁSZÁRI és KIRÁLYI FELSÉG'
ENGEDELMÉVEL.

41.

Költ Bétsben, Sz. András-Havának (Nóvembernek)
 20-dik napján, 1795-dik Elztendőben.

Hadi és Békességes Környüllállások.

Gróf Clerfayt' Tudósításai.

Nauendorf Generálisunk meg-táma-
 dott Növ. 6-dikán *Kriegsfeldn*él egy tso-
 port Frantzaságot, és erős tanyájából,
 mellyet két rendü le-vágott fa-sántzok ól-
 talmaztak, olly diadalmasán el-nyomta
 azt *Winnweiler* felé, hogy többen marad-
 tak halv a közzüle kétszázötvennél; és mint-
 egy kétszázann estek fogságunkba, melly

U u

alkalmatossággal Gróf *Eszterházy*, és *Kislevsky* Uhlánus Kapitányok, jelesen megkülönböztették magokat.

Armádiánk' előljáró részének bal szárnyát, és ebből különösebben a' *Clerfayt* Batalionnyát egynéhány ízben próbálgatták *Pichegru* Katonái Nővember' 9-dikénn. Batalionunk, mind addig hagyta közelíteni a' Frantziákat, míg, egy puska lövényinél messzebb már nem vóltnak. Akkor, tüzet adott egyszerre reájok, azután pedig bajonétjaival esett az ellenség' Lovassainak, 's nyomta vissza őket. Tizedik Nővemberben meg-támadtatta *Clerfayt* Vezérünk, *Pichegru*nek egész seregét, *Worms* (*Vormátzia*) Városa, és *Donnersberg* között, olly foganattal; hogy *Vormátziát* kéntelen vólt el-hagyni az ellenség, 's általjában szaladásra vette a' dolgot: de mivel a' *Pfrim* vizén, minden által-meneleket el-rontott: nem lehetett messze kergetni. Ötszázat fogtak el közzüle Vitézeink: 's ágyút is vettek el tőle egynéhányat. — Nőv. 11-dikén reggel, a' *Pfrim*' jobb partján szállott táborba Gróf *Clerfayt*, *Pfetersheim* és *Wakenheim* között. *Kray* Generális *Grünstadt*ban; Feldmarschallieutenant Gr. *Latour* pedig *Frankenthal*nál állott, olly formánn; hogy a' kórmányozása alatt lévő Katonaság, eggyesülésben vólt a' Gen. *Kray*' Korpusával. *Nauendorf* Generálisunk *Gelheim*ban állapo-

dott meg: Hadi-Tárnokmester Gróf *Wartenstében* pedig *Kreuzenach*hoz küldődött, melly tanyát *Jourdan* (*Surdán*) *Frantzia* Vezér láttatott igen tzelba venni. — *Pisgrü* Fr. Vezér, *Neustadt* és *Türkheim* között állította meg a' Seregét.

Gróf Wurmser' Tudósítása.

Nóvembernek első napján, olly hír futamodott vala ki azokból a' Házakból, mellyek leg-közelebb vagynak *Mannheim*-hoz, hogy az ellenség, el-hagyni szándékozik *Mannheimot*. Ezen hírré, Előlvígyázóink a' Város felé nyomultak: de a' *Frantzia* Előlvígyázók szembe-szállván vélek, viadalra kelt a' dolog: melly, igen egyforma veszteségével ugyan mind a' két Félnek: részünkre mindazáltal azzal a' hazzonnal végeződött; hogy az ellenség Előlvígyázói bé-verették a' Városba; és tanyájokat a' Miéink foglalták el. Nyóltzan maradtak halva Népünkből: 's hetvenkilentzen sebesedtek meg: eggy pedig nem találtatott a' verekedés után. Lovunk 11 vészett el; és hat kapott sebet. A' Közöséges-Quártélymesterstabnál Fő-Strázsamesterséget viseltt igen derék Tiszt *Taschner*, eggy a' halva-maradttak közül. A' sebesek között vagynak: *Ferdinánd* Fő-Hertzeg Regementjebéli Al-Hadnagy *Fodor*; Generálstabbéli Fő-Hadnagy *Quosdanovich*; és Pattantyús Fő-Hadnagy *Koch*.

A' Rajna' felső mellyékéről Növ. 6-dikán: — „Olly közel nyomúltak már a' Ts. K. Katonák *Mannheim*hoz; hogy hat fontos golyóbisokat is vettethetnek bé abba. A' *Frantzia* Őrizet benne, tíz ezer főből álló. Mai napon nagy ágyúzás vólta' tájon.“

Gróf *Wurmser*nek 12-dik Nóvemberi Tudósítása fzerént, vátig igyekeztek a' *Frantziák*, mind ágyúzássok, mind gyakor ki-rontássok által akadályoztatni a' Miéinknek *Mannheim* körül kezdett 's jól elő-vitt ostrom-munkáikat: de meg nem gátolhatták. — Azt szomorúan írja Gróf *Wurmser*, hogy Báró *Degenschild* É. Generálisunknak a' karját el-szakasztotta egy fr. ágyú-golyóbis, melly, Növ. 11-dik éjtszakájánn esett bé, ostrom-árkunkba.

Frigyes - Belgyiomból. —

Egy millió forintba kerül hónaponként ezen Közönséges-Társaságnak, a' zsoldjára fel-vett *Frantzia* Katonaság' tartása.

Londonból írták *Hágába*, hogy Octóbernek 14-dik napján, tizenkilentz confiscáltt *Hollandus* hajók adattattak el *Angliában* százhatvankilentzezer forintonn.

A' Fő-kormányfzék, írt minden *Frigyes - Belga* Ministerekhez, a' kik, külső Üdvaroknál viselnek Követséget, hogy tegyen ki ki közzülök jelentést annak az Üdvarnak, a' mellynél vagyon, a' *Frigyes*

Belgyiomi Nemzeti-gyűlésnek fel-állítatásáról, és egyfzersmind kérje meg Azt, hogy a' *Batáviai* Közönséges - Társaságnál lévő Ministerjének küldjön más Bizonyság-Levelet: minthogy a' Nemzeti-gyűlésnek fel-állításával el fog múlni *Frigyes - Belgyiomban* a' mostani Fő-kormányfűék.

Nagy - Britanniából. —

Frantzia Kommisszárius *Monneron*, ismét vissza-tért *Frantzia - Országból Angliába.*

A' *Londoni* Újságok, harmintzháromra tefzik azon Kalmár-hajóknak a' számát, mellyeket a' Középtengerről indúltt Hajósseregéből fogtak el a' Frantziák, 's vittek a' *Cádixi* Spanyol Kikötőhelybe. Más 13 *Ánglus* hajókat, a' *Spanyol* partoknál kaptak el.

Az Ország-gyűlésnek mind két Táblái fel-gyűlekeztek Oct. 29-dik napjann az Ország' házába, kik között meg-jelenvén Ministerjeivel együtt a' Királyi Felség, következő értelmű Beszédet tartott hozzájuk.

Mylordok, és Uraim!

Nagy meg - elégedéssel jelenthetem, hogy ámbátor némelly kedvetlen történetek adták légyen is elő magokat a' közügyre nézve; mindazáltal a' dolgok' közönséges fekvéséből származó ki-látás több nyomos tekintetekben jobbúlt e' folyó elz-

tendőben. *Olasz-Országba* nem ronthattak bé, a' mint szándékoztak a' *Frantziák*, és az el-foglaltt tenger-partnak nagy részéről vissza-verették. Nem ok nélkül lehet azt is gondolni, hogy az *Ausztriaiaknak* újabb hadi törekedéseik, gátot vetettek azonn elő-menetelnek, mellyet *Német-Országban* tettek a' *Frantziák*. A' mi szerentsés következéseik vóltanak másutt az ő katonai munkálódásaiknak; és azok a' hasznok, mellyeket, egynehány *Hatalmaságokkal* külön külön lett meg-békéllésből vettek: koránt sem tevődhetnek eggyarányúságba azokkal a' veszélyekkel, mellyek ennek a' hadnak tovább való tartásából háramlanak ő reájok. Az ő kereskedéseeknek semmivé léte; az ő tengeri erejeknek meg-kevesebbedése, és az ő belső dolgaiknak példa nélkül való kétséges rossz állapotra jutása; mind ezek azt a' következtést vonták magok után, a' mellyet természet szerént lehetett várni: és úgy látzik, hogy közönséges érzés az, egéllz *Fr. Országban*, hogy ezen nehézségeknek terhesedő súlya alól lehető menekedés, egyedül a' *Békességnek* helyre-állításából, és valamelly fundáltt *Igazgatás'* formájának fel-állításából származhatik szükségesen. Hová fog ki ütni az a' bizonytalanság, mellyet szült a' *Frantzia Orzági* tartós pusztulás és rendeletlenség: lehetetlen ugyan előre látni: de a' mint ítélni felő-

lé az emberi ész, annyit lehet mondani rólla, hogy annak következései, Európának köz-javát igen nagy mértékben fogják illetni. Ha a' dolgoknak olly rendbe-szedésével végeződik ezen bizonytalanság; melly, meg-állhat más Tartományoknak tsendességével, és fundamentomos reménységet nyújthat valamelly meg-történhető Kötésnek bátorságos és tartós volta felől: úgy én, ha tsak első indulását vezsem is észre egy olly hajlandóságnak, a' mellynek tárgya lesz, igazságos és illendő fel-tételek alatt kötni Békességet; el-fogadom azt a' hajlandóságot részemről tsalhatatlanúl, és a' dolognak mentől elébb lehető tökéletes végre-hajtására tzelezó szíves kívánsággal. Meg-vagyok azonban felöle győzöttetve, hogy az Ország-gyűlés is egyenlő értelmű lesz vélem az eránt, hogy semmi más foganatosabb eszköz nem lehetne ezen óhajtott tzelelnak bizonyos és mentől elébbvaló el-érésére; mint ha megmutatjuk, hogy mi minden esetre kéfzek, és egész meg-határozással vagyunk, mind addig tölünk ki-telhetőképpen való folytatására a' hadnak, míg eszközök nem lesznek kezünkben a' végre; hogy Szövetség-társainkkal egyetemben, olly Békességet köthessünk; a' millyent méltán várhatunk, midönn ügyünknek igazságát, és az ellenség' állapotját meg-gondoljuk. Illy szándékkal lévén, igyekezem továbbra is

tehettségünkhöz képest fenn-tartani és nevelni az ellenségénél nagyobb erőnket a' tengeren; 's folytatni *Napnyugoti-Indiá-*bann foganatos munkálódásunkat a' végre; hogy a' mit ott nyertünk meg-tarthassuk 's szaporíthassuk, melly nyereségek, szoross egyességben vagynak a' mi kereskedésünknek kútfejeivel, és a' mi tengeri erőnkkel. A' melly ellenséges tselekedeteket; *Frigyes-Belgyiom, Frantzia-Ország'* sugallására el-követett: arra kényszerítettek azok engem, hogy úgy bánnyak *Frigyes-Belgyiommal*, mintha hadat folytatna ezenn Ország ellen. Az a' Hajóssereg, mellyet az Északi tengerre rendeltem, hathatós segítséget kapott azon Hajósseregtől, mellyet az *Orosz Tsászárné* küldött; és reá mehetett, hogy meg-akadályoztassa a' tájonn az ellenség' törekedéseit, Óltalom-szövetséget kötöttem a' két Tsászári Udvarokkal. Az *Amérikai* egyesült Státusokkal lett Kereskedés-alkuról jelentést tettem vala a' múltt esztendőben: azon alkunak meg-erössítettése (ratifikátiója) kéznél vagyon már mind két rézfőről, 's rendelést tettem erántta, hogy annak párjai (le-írott mássai) eleibe terjesztődjenek az Ország-gyülésnek.

Uraim, Második Tábla' Tagjai!

„Igen nehezenn esik nékem, hogy a' közönséges szolgálat' szükségei, újj nevelését teszik szükségessé azon terheknek,

mellyek el-kerülhetetlenül rakattak az én Népemre. Bizodalمام vagy on azonban, hogy könnyebbítödni fog azoknak sullya, a' mi kereskedésünknek, és kézmíveinknek virágzó állapotja által, és hogy a' mi költségeink, jóllehet szükségesképpen nagyok: még is a' jelenlévő hadi környülállások között jóval fognak kevesebbedni, e' mostani esztendőbéli költségekhez képest. “

Mylordok, és Uraim!

„Felette nagy szomorúsággal vettem észre darab időtől fogva, hogy igen felment a' búza' árra, melly szomorúságot, nevelte az eránt való aggodásom, hogy talán ebben az esztendőben nem termett annyira való búza, a' mennyi elégséges vólna, azon szorúlttságtól való megmentésére az én Népemnek, a' mellyel kell néki küzködni. Bizonyos vagyok felölle, hogy a' jó rendtartáshoz, és a' Törvényekhez való ragaszkodás, melly, ezen nehéz környülállások között is, igen kevés hijánossággal nyilatkoztatta magát, újj indítóokúl fog szolgálni az Ország-gyülésnek, olly eszközöknek minden lehető gondossággal való fel-találására, mellyek által, a' jelenlévő nehézségek el-hárítottassanak, és hogy hasonlók ne adják elő magokat jövőndőre, a' mennyire lehet, eleje vétettessék. Én részemről semmit el nem múlattam, a' mit ezen tzelra hasznosnak láthattam,

és bizonyos lehet felőle az Ország-gyűlés, hogy valamely eszközök, böltsessége szerént választani fog az én Népem' hasznára, mellynek java leg-közelebből való örökös tárgya lesz szívemnek: én azokat szívesen elő-segítem. "

A' Király' el-menetele után, különöszolván az Ország-gyűlés két Táblái, közcönő Választ kívántt Lord *Dalkeith*, a' Második Táblától, a' Király' Beszédére. *Fox* Úr, a' Békességet sürgette nagy tűzességgel: de minekutánna a' nevezett Lord' fel-tételének tellyesítését *Pitt* Úr is vitatta; nem ment többre az azt ellenzők' száma, ötvenhárommal; kétfáznegyvenen voltak pedig, a' kik reá állottanak arra.

Frantzia - Országból. —

Külön válván egymástól Oct. 28-dikán a' Törvényhozó-Testnek, vagy az új Nemzeti-gyűlésnek két Táblái, egyik közzülök, melly, Vének-Tanátsának nevezetik és kétfázötven Tagokból áll, abban a' palotában maradt, mellybenn a' Constituens - Gyűlés tartotta vala a' maga Üléseit; az úgy nevezett Ötfázak-Tanátsa pedig a' Néhai Királyi Ló-oskolában, mellyben, a' Constituens-Gyűlés előtt vólt Nemzeti-gyűlések ültenek: de a' melly, annakutánna puska-magazínom vólt, és

az említett napon se' vólt még egésszen felkészítve, az ott tartandó Ülésekhez. Egygyik Tanáts' Tagjai se' tiztelkedettek mindjárt első Ülések' alkalmatosságával a' magok Forma-ruhájában, hanem a' Vének, pantallérral; az Ötfázak pedig övvel különböztették magokat. Decretális öltözetjek a' Véneknek, áll: kék violaszínü hofszú dolmányból; skárlát verességü övből; fejer palástból; és kék violaszínü bársony kutsmából: az Ötfázaké pedig: hofszú fejer dolmányból; kék övből; skárkát verességü palástból; és kék bársony-kutsmából. A' kutsmákon kívül, mind a' két Tanáts' ruhái gyapjúból való; hanem színes varrásokkal ki vagynak tziírázva. — Mind a' két Tanáts önnön kebelén kívül való Személyekből választott magának négy Státus-Követeket vagy Végzés-hordókat, és két Protokollistákat, kiknek kötelességjek: fel-jegyezni a' Nemzeti-gyűlés' tanátskozásait és Végzéseit,

(Magából a' Tanáts' kebeléből vagynak, mint tudni való, a' Prézes és a' 4 Secretáriusok.)

A' Vének' Tanáttsa el-végezte, hogy a' Konstitútzio, és annak eszköz-törvényei 'sebbéli kiseded könyvetske' formájában nyomtatódjanak ki, hadd hordozhasa azokat magával minden Tág. — *Charlier* kívánta, hogy a' Gyűlés egy különös esküvéssel nyilatkoztassa meg-halni való

kézségét a' Társaságért: de *Lacroix* ellenkezőt javasolt, hogy t. i. bölts magamérséklésnek adja inkább első példáját a' Vének' Tanáttsa: minthogy nem a' múltlagvaló hevességből származó el-ragadtatások; hanem a' bölts Törvények és tsendes tanátskozások által tartatik fenn a' Státus. Nem lett tehát semmi a' *Charlier*' Feltételéből.

Az Ötfázak' Tanáttsának 30-dik Octóberi Ülésében sürgette *Bourdon de l' Oise*, hogy mentől elébb eszközt kell fel-találni a' Pénz-kupetzek' álnok-praktikáinak meg-gátolására, úgymint a' mellyeknél fogva, egy luidór, négyezerkétszáz lívernyi papiros-pénzenn is vásárlódott Oct. 30-dikánn. — *Guyomard* azt mondotta, hogy Ő általa, hasonló Feltételt terjesztet a' Gyülés' eleibe a' Közbátorságra ügyelő Deputátzió: mivel. — *úgymond* — a' Royalisták mindent el-követnek, hogy a' papiros-pénz' betségének végtése, és a' tsengő értz-pénznek mód nélkül való el-drágítása által kétségesbe ejtsék, és pártütésre indítsák a' *Párisiakat*. — A' Tanáts arra határozta magát, hogy más nap ne botosásson bé a' palotájába Hallgatókat; hanem magában tanátskozzon, *Bourdon* és *Guyomard*' Feltételének végre-hajtásáról. Tanátskozott is, és egyfersmind ötven Személyeket candidált, kik közzül Directóriumot vagy

Igazgató - Tanátsot lehessen választani, melly Személyeknek neveiket által is küldötte egy Státus-Követ vagy Végzés-hordó által, (kivel két Dárdások mentek) a' Vének' Tanátsának: melly azt végezte *Legendrenek* javaslásából, hogy ki kell nyomtattatni az említett Cándidátusok' laistromát, 's adni kell minden Tagnak, és úgy fogjon a' Gyűlés más nap a' Directórium öt Tagjainak választásához. — A' Cándidátusok között tsupán hatan vannak ollyatén Férjfiak, kiknek neveik és tálentomaik, közönségesen esméretesek még külföldön is, úgymint: *Sieyes; Lareveilliere-Lepaux; Cambacères; Reubell.; Barras; és Letourneur.*

Directorokká választódtak a' Vének' Tanátsa által, *Lareveilliere-Lepaux; Letourneur de la Manche; Reubel; Sieyes; és Barras:* de *Sieyes* fel nem vállalta a' Direktorságot; hanem meg-maradt az Öt-fázak' Tanátsában rendes Tagnak.

Közönséges-Társaság' Archiváriussává lett *Camus*

Elegyes Tudósítások.

Moguntziából Növ. 8-dikánn: —
„Tegnap ismét lehetett már járni a' *Rajna'* hídján: hanem még a' malmok szerte

szóllyel hevernek. Egynehány közzülök, a' *Rajna*-redutja mellett akadt fenn a' homok-sziclákon. “

Stokholmból Oct. 27-dikén: — „Kéves ideig folytatá itt *Rivals*, a' *Frantzia* Követséget: mivel e' folyó Hónapnak 24-dikén *Hoc* Polgár érkezett helyebe, a' ki már ma, bé-köszöntő audientziánn vala az Udvarban, hová nyóltz lovas Királyi hintón vitetett, a' Gárdisták Regimentjének fegyveres sorai között. “

Berlinből Növ. 2-dikánn: — „A' *Frantzia* Követnek, 28-dik Octóberben vala itt bé-köszöntő audientziája F. Királyunknál. Mind maga a' Követ, mind hozzá-tartozói is, kék fejér és veress színű bokrétával tífzelkedtek azon tzeremóniának alkalmatosságával. Három Secretariusok vagynak véle, kik közzül egy Unokája néki. — Igen félre való helyen fogadott szállást. “

B é t s.

A' melly fejér ruhákat, Koronánk' örökösének — *Ferdinánd* két esztendő's Fő-Hertzegetskének - számára küldött a' Szents. Pápa: állanak azok: ollyatén drága kis-ingekből, pólyákból, és kendőtskékből, mellyekben kevesebb a' gyólts, mint a' tsipkék. Ezek, egy, két, sőt több

tenyérvnyi 'fzélességűek is, igen igen fino-
nok, és résszerént régiek, résszerént pe-
dig az újj íz szerént készültek *Brüsszelben*.
A' kiss ingek' újjaikon lévő gombok' kö-
zepénn, régi módra metzett fejetskék
fzemléttetnek, mellyek, apró gyémánt-kö-
vekkel vagynak körül rakva. Eggy nagy
fedeles kosár a' tartójok ezen fejer ruhás-
kákknak, a' melly, belől ezüstös matériával
vagyon béllelve; a' külső része pedig aran-
nyal gazdagon ki varva. — A' fejer-ruhá-
kon kívül más drágaságokból is áll az Ő
Szentsége' ajándéka, mellyekről a' jövő
postánn bővebben írunk.

Nemes *Alxinger* Bétsi Tudós Poëta,
következendő Versezetet írt a' leg-újabb
győzedelmeknek alkalmatosságára:

Triumph! Sie fliehn nack langer Gegenwehr,
Aus iihrem Lager weggestürmet;
Die Gegenden sind nun von Feinden leer,
Nur ihre Leichen längst dem Ufer aufgethürmet.
So hat denn Österreichs geprüfte Tapferkeit
Auch ohne bundsverwandte Schaaren,
Dich, o Germanien, geschirmet und befreyt.
Denn wer entrifs dich jetzt [den schrecklichsten Ge-
fahren,
Dem Joch, das fast auf deinem Nacken lag?
Doch nicht gleisende, hoch tönende Vertrag,
So schnell geschlossen als vergessen,
In welchen Deutsche klug den Franken vorgemessen,
Wie weit ihr Würgerschwert die Deutschen morden
darf?
Sie hatten ja den Arm noch weiter ausgestreckt,
Und ohne Scheu getobt, gedräuet und erschreeket,
Bis Franzens Feldherr sie mit Macht daniederwarf.

Von jenen blutigen, einst rebenreichen Hügeln,
 Ruft jetzt dein Genius, o Deutschland: Fasse Muth!
 Doch lern' einmahl, daß kein politisch Klügeln,
 Nur Eintracht retten kann, und daß sich nirgends gut,
 Als unter den weit ausgedehnten Flügeln
 Des hohen Kaiseradlers ruht.

* * * * *

Híradások.

Az Alsó- és Felső-Magyar-Országi; Erdélyi; Szirmiumi; Szerviai; és Belgrádtól fogva Konstantinápolyig szolgáló posta-utaknak helyes új leírását az utazáshoz szükséges tudású dolgoknak előadásával együtt meg lehet kapni első Decembertől fogva a' Posta-háznál, az úgy nevezett Kis-postánál 17 krajtzáronkon.

Mivel az érdeemes Közönség még mind eddig jó néven vette el-adó Könyveim' Katalogussát; azért a' távol lévő Urak' kedvéért előre jelentem, hogy a' jövődő Pesti Vásárra megint egy újjat fogok ki-nyomtatni, és az előbbienekkel együtt ingyen el-osztogatni. Lesznek benne illendő árron Magyar-Országot illető, 's több féle hasznos régi Könyvek, melyeket nem mindenkor lehet egy könnyen fel-találni. A' kik kívánnák: meg-küldöm nekik Postán, vagy más alkalmatossággal az említett Katalogust.

Gleixner János.

Pesten a' Bádog-Kalapnál.